

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ความสามารถด้านภาษา เป็นทักษะสำคัญเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนในปัจจุบัน เนื่องจากมีเทคโนโลยีสารสนเทศนำสารสื่อไปอย่างรวดเร็วผ่านเครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การตัดสินใจใช้สิ่งที่รับรู้ อย่างคล่องแคล่ว ทันเหตุการณ์ นำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ด้วยกระบวนการทางภาษา ได้แก่ การรับสาร ผ่านกระบวนการคิด การส่งสารจึงต้องได้รับการฝึกฝน สร้างประสบการณ์ จนเป็นทักษะ หรือที่มีการนิยามว่า Literacy อันหมายถึง การพัฒนาทักษะ ความรู้ และทัศนคติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมผู้เรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลก ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ และต้องเริ่มต้นสร้างพื้นฐานอย่างถูกต้อง ในทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด การแสดงความคิดเห็น การสะท้อนความคิด การแสดงออก รวมถึงการมีความรู้ด้านคำนวณด้วย กล่าวได้ว่า ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการเข้าใจ คิดประยุกต์ใช้ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงวิธีการสื่อสารกันในสังคม สร้างความสัมพันธ์และการปฏิบัติต่อกันทั้งในด้านความรู้ ภาษา และวัฒนธรรม การรู้เรื่องเกิดขึ้นในทุกหนทุกแห่งที่เราต้องสื่อสารกับผู้คน เราสามารถมองเห็นได้ทั่วไปทั้งในเอกสาร โทรทัศน์ หน้าจอคอมพิวเตอร์หรือแม้แต่ไปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ สามารถเข้าใจเรื่องราวและสาระที่ได้ อ่าน ตีความหรือแปลความหมายของข้อความที่ได้อ่าน และประเมิน คติวิเคราะห์ และสะท้อนออกมา รู้จุดมุ่งหมายของการเขียนได้ว่าต้องการส่งสารสาระอะไรให้ผู้อ่าน (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2560 : บทนำ)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 (4) กล่าวถึง การจัดการศึกษาเน้นความสำคัญ “ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง และกล่าวถึงการให้สถานศึกษาดำเนินการ จัดกระบวนการเรียนรู้ในมาตรา 24(2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา และใน 24 (3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ฉบับปรับปรุง 2560 ที่กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าการศึกษาระดับนี้ เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึง กำหนดจุดเน้นการพัฒนาที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในเรื่องสำคัญอันดับแรก คือ การพัฒนาทักษะความสามารถ ในการอ่าน การเขียน การคิดเลขเป็น รวมทั้งทักษะการคิดขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้น โดยช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขคล่อง ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6) เน้นการอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง ฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้

ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์ และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้ประเมินความสามารถพื้นฐานที่จำเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา (Literacy) ด้านคำนวณ (Numeracy) และด้านเหตุผล (Reasoning Abilities) ซึ่งเป็นความสามารถเบื้องต้นของทักษะการคิด และสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาศึกษาของนานาชาติ อารยประเทศ เพื่อให้การประเมินและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เข้าใจตรงกัน สำนักทดสอบทางการศึกษาจึงกำหนดนิยามความสามารถทั้ง 3 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ รวมทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษาด้วย (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2555 ; คำนำ) โดยจะต้องนำคำจำกัดความและตัวชี้วัด ความสามารถทั้ง 3 ด้านไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และประเมินผู้เรียน

สำนักทดสอบทางการศึกษาได้วิเคราะห์คำจำกัดความของ Literacy และสังเคราะห์เป็นแนวทาง ประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้คำจำกัดความเป็นเป้าหมายของการประเมิน ความสามารถด้านภาษา (literacy) ว่าเป็นความสามารถในการอ่าน เพื่อรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญ ประเมินสิ่งที่อ่านจากสื่อประเภทต่างๆ รู้จักเลือกอ่านตามวัตถุประสงค์ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการอยู่ ร่วมกันในสังคม ใช้การอ่านเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต และสื่อสารเป็นภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ ภาษาและอย่างสร้างสรรค์ (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2555 ; 1-14) โรงเรียนและครูจะต้องส่งเสริม และปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ในชีวิตประจำวันเหมาะสม มีการกำหนดคำสำคัญ ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาได้แก่ รู้ เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญ ประเมิน สื่อประเภทต่างๆ สื่อสาร สร้างสรรค์ นำไปใช้ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคม และการศึกษาตลอดชีวิต ส่วนระดับ ความสามารถและตัวชี้วัดที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติได้กำหนดเป็นระดับชั้น ซึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะต้องสามารถบอกความหมาย เล่าเรื่องราว ย่อเรื่อง และคาดคะเนเหตุการณ์ สื่อสารความรู้ ความเข้าใจ และข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่านได้อย่างเหมาะสมสามารถบอกความหมาย เล่าเรื่องราว ย่อเรื่อง และคาดคะเนเหตุการณ์ สื่อสารความรู้ ความเข้าใจ และข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่านได้อย่างเหมาะสม มีตัวชี้วัดมี 6 ข้อ ได้แก่ 1. บอกความหมายของคำและประโยคจากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่าน 2.บอกความหมาย ของเครื่องหมายสัญลักษณ์ 3. ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่าน 4.บอก เล่าเรื่องราวที่ได้จากการฟังดู และอ่านอย่างง่าย ๆ 5.คาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น จากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่าน 6. สื่อสารความรู้ ความเข้าใจ ข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่าน อย่างเหมาะสม ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้นำไปเป็นแนวทางการ จัดการเรียนรู้และประเมินผู้เรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักทดสอบทางการ ศึกษาได้มีการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียกว่าการทดสอบระดับชาติ (National test : Nt)

ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นมา ใช้วิธีการประเมินความสามารถ 3 ด้านสอดคล้องเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผลการประเมินในระยะ 3 ปีที่ผ่านมาได้แก่ปีการศึกษา 2558 2559 และ 2560 พบว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละความสามารถด้านภาษา แต่ละปีคือ 46.59 , 51.00 และ 52.67 ตามลำดับ แม้ว่าคะแนนจะดีขึ้น แต่คะแนนเฉลี่ยร้อยละนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ และมีคะแนนตัวชี้วัดการตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่าน จะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวชี้วัดอื่นทุกปี แสดงถึงความสามารถในการจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และการสื่อสารความคิดของนักเรียนยังต้องปรับปรุง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยมีการประเมินคุณภาพผู้เรียนที่มุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) จากการทดสอบระดับชาติชั้นปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น (ป.3, ป.6, ม.3 และ ม.6) ซึ่งผลการประเมินในภาพรวมระดับประเทศมีค่าเฉลี่ยยังไม่ถึงร้อยละ 50 บางกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 25 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ไม่ถึง 1 ใน 4 ของความรู้ที่เรียนมา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการคิดขั้นสูง เห็นได้จากการวิเคราะห์ผลการทดสอบรายข้อที่วัดทักษะการคิดหรือการให้เขียนแสดงเหตุผลหรือความคิดเห็น มีผู้เรียนจำนวนน้อยที่ตอบถูก สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (2554 ; ออนไลน์) ได้ศึกษาสถานการณ์การอ่านและดัชนีการอ่านของไทยปี 2553:การพัฒนาดัชนีการอ่านและการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อดัชนีการอ่าน และให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการอ่านในโรงเรียนว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีภารกิจโดยตรงในการให้การศึกษและพัฒนาสมาชิกของสังคม ควรได้มีการทบทวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอ่านของนักเรียนให้มากขึ้น มีการปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอนภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนสามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว ผลการวิจัยได้บ่งชี้ว่าการสอนอ่านเขียนในโรงเรียนยังเป็นปัญหาเนื่องจากนักเรียนอ่านเขียน ไม่คล่อง สอดคล้องกับรายงานการประเมินนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวนมากอ่าน เขียน ไม่ได้ นอกจากนี้ โรงเรียนควรจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านต่อไป เพื่อให้นักเรียนมีกิจกรรมการอ่านมากขึ้น และควรทบทวนการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการที่ให้นักเรียนยืมหนังสือเรียน ว่าได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพสมดังเจตนาในการให้นักเรียนยืมหนังสือหรือไม่ นักเรียนได้นำหนังสือมาใช้ในการเรียนการสอนหรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่ครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องตระหนัก ศึกษาวิเคราะห์ และนำไปพัฒนา

สอดคล้องกับสภาพปัญหาของนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง ตำบลทุ่งสว่าง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่อยู่ จากการศึกษาสภาพนักเรียนปัญหาด้านการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าให้ผลการประเมินความสามารถด้านภาษา ในปีการศึกษา 2558 , 2559 และ 2560 นั้นมีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละแต่ละปีต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยระดับชาติ ได้แก่ 40.66 , 40.45 และ 42.52 ตามลำดับ ซึ่งค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ อาจเนื่องจากนักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ สรุปความไม่เป็น ไม่คิดวิเคราะห์ ขาดวิธีคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนพูดและเขียนสื่อความไม่ดี สาเหตุสำคัญคือ นักเรียนขาดความสนใจการอ่านหนังสือ ขาดนิสัยรักการอ่าน ไม่มีหนังสือที่ติดอ่าน ขาดระบบการส่งเสริม

การอ่าน ไม่เห็นความสำคัญของการอ่านและการฝึกกระบวนการคิด ครูขาดสื่อ และวิธีการสอนที่สร้าง
ความสนใจใคร่รู้ และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงต้องแสวงหาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีสื่อ และวิธีการ
พัฒนาความสามารถด้านภาษามีการศึกษาแนวทางไว้หลายรูปแบบ ตามจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านความสามารถในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ความสามารถด้าน ภาษา (Literacy)
การคิดคำนวณ(Numeracy) และการใช้เหตุผล (Reasoning Ability) ที่จะต้องจะต้องอาศัยการออกแบบ
วางแผนการจัดการเรียนรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถาม (Learning to
Question) การเรียนรู้ด้วยการสืบค้น (Learning to search) การเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ (Learning to
construct) และการเรียนรู้ด้วยการสื่อสาร (Learning to communicate) (มหาวิทยาลัยนเรศวร, เว็บไซต์
: 2560) เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแนวทางนี้แล้วจะเกิดความสามารถที่จะตอบตัวชี้วัดการประเมินความสามารถ
แต่ละด้านได้

วุฒิพงษ์ คำเนตร(2558 ; เว็บไซต์) คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้นำเสนอ
แนวทางในบทความเรื่อง วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้บันได ๕ ขั้นของการพัฒนาผู้เรียน
สู่มาตรฐานสากลในศตวรรษที่ ๒๑ (Five Steps for Student Development) นำเสนอแนวทางการนำ
บันได 5 ขั้น สัมพันธ์กับทฤษฎีสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งเป็นแนวคิดทางจิตวิทยา
โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้จากประเด็นข้อสงสัยและการหาคำตอบ สามารถการเรียนรู้คงทนและเกิดทักษะ
ความสามารถ นำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่ 1. ขั้นการตั้งคำถาม/สมมติฐาน
(Learning to Question) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด สังเกต ตั้งคำถาม และเกิด
การเรียนรู้ จากการตั้งคำถาม 2. ขั้นการสืบค้นความรู้และสารสนเทศ (Learning to Search) ครูผู้สอน
จะต้องฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สืบค้นข้อมูล จากแหล่งข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ จากการฝึกปฏิบัติ
และการทดลอง ตลอดจนการเก็บข้อมูล เป็นต้น 3. ขั้นการสร้างความรู้ (Learning to Construct) เป็นสิ่ง
สำคัญเช่นเดียวกัน ที่ครูผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้จากการศึกษาค้นคว้า การทดลอง มาใช้ในการ
การถกแถลง แสดงความคิดเห็น อภิปรายความรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การสรุปและสร้างองค์ความรู้
4. ขั้นการสื่อสารและนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Learning to Communication) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนนำ
ความรู้ที่ได้มาสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพูด การอ่าน การเขียน หน้าชั้น 5.ขั้นการบริการสังคม
และจิตสาธารณะ (Learning to Serve) คือการที่ครูผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้มาสู่การปฏิบัติ
สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การทำประโยชน์ให้กับสังคม อันจะส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของผู้เรียน
การบริการสังคม ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้อง
กับยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ 20 ปีของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ

จากการศึกษาการนำแนวคิดบันได 5 ขั้นการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ไปใช้ในการ
จัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่ามีความน่าสนใจ และมีความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนรู้
เช่น ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์ (2560) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาวิชาภาษาไทย บูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้

โดยใช้บันได 5 ขั้น เน้นพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานสากลในศตวรรษที่ 21 เรื่องพระราชกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านนาขมภู จังหวัดอุดรธานี รุจพร ศรีพรพต(2559) ดำเนินการวิจัยเรื่อง แบบฝึกทักษะประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 Steps) เรื่องวิถีงามความพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และธัญดา นันทธรรมโชติ (2557) ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การเปรียบเทียบผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่องคำพ้องรูป คำพ้องเสียง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 มีการนำการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปใช้ร่วมกับชุดการเรียนรู้หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะ ซึ่งทำให้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรูปธรรมมากขึ้น มีการออกแบบและจัดไว้เป็นระบบ อันประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์โดยกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวได้รับการรวบรวมไว้อย่าง เป็นระบบเป็นระเบียบ เพื่อจัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากประสบการณ์ทั้งหมด ชุดการสอนเป็นกิจกรรม ที่อยู่บนพื้นฐานหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สื่อประสม และการใช้วิธีการวิเคราะห์ระบบ (System Approach) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับกิจกรรม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน โดยมีส่วนร่วม ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. 2560 ; เว็ปไซด์)

ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรับผิดชอบ สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง ได้รับมอบหมาย จากผู้บริหารโรงเรียนให้ดำเนินการยกระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการทดสอบระดับชาติ (NT) ตามนโยบาย การวัดและประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่นำแนวทางการทดสอบของ PISA มาดำเนินการ และเพื่อเป็นการสร้างทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสนใจศึกษา การพัฒนา ชุดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (QSCCS) ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน วัดบ้านทุ่งสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนางานในหน้าที่และยกระดับคุณภาพด้านการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน(QSCCS) ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (QSCCS) ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนโดย ชุดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (QSCCS) ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. เพื่อศึกษาผลการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการการพัฒนาชุดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน(QSCCS) ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

4.1 การปฏิบัติตามวงรอบปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน

4.2 ความพึงพอใจนักเรียน

ความสำคัญ

การวิจัยในครั้งนี้มีความสำคัญการพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน (QSCCS) ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีความสำคัญดังนี้

1. งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนที่ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ด้วยชุดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน (QSCCS) เป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปพัฒนา และประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป

2. งานวิจัยนี้ใช้การศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้เพื่อสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ให้เห็นปัญหา แนวทางพัฒนาในการจัดการชั้นเรียน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

3. งานวิจัยนี้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การพัฒนาความสามารถด้านภาษาของนักเรียน หลังจากเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน(QSCCS) ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาให้ตรงจุด สามารถเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ ใช้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะการอ่าน ฟัง ดู จับใจความสำคัญ แยกแยะ คาดการณ์ บอกข้อคิด รวมทั้ง สามารถพูด และเขียน สื่อสารให้ครบกระบวนการสื่อสาร สอดคล้องกับตัวชี้วัดความสามารถด้านภาษา โดยพัฒนาชุดการเรียนรู้มีเนื้อหาที่มีกรอบเนื้อหา ดังนี้

- นิทานหรือเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น
- บทเพลงและบทร้อยกรอง
- ข่าวและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันในท้องถิ่นและชุมชน
- คำแนะนำต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
- ประกาศ ป้ายโฆษณา และคำขวัญ

- การอ่านข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ

5.2 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา การปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้วิจัยโดยนำหลักการและขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) ของมหาวิทยาลัยเดคิน(ประวิต เอราวรรณ์. 2545 :15) ซึ่งนำการดำเนินการในแต่ละวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning)

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Action)

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observation)

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

5.3 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง ตำบลทุ่งสว่าง อำเภอประทาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน

5.4 ผู้วิจัยและให้ข้อมูล

5.4.1 ผู้วิจัย นางพุดผิณรัตน์ วรรณสุข ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

5.4.2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

- นางหญิงญาดา เกตุรัตน์ ครูประจำชั้น ป. 2
- นายณัฐพร โยโพธิ์ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง

5.5 ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

5.6 ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย

เดือนสิงหาคม 2561 - เดือนพฤษภาคม 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (QSCCS) หมายถึง ชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งจะมีส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ คำชี้แจงการใช้ บัตรเนื้อหา บัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แนวการตอบ และเฉลย ซึ่งบัตรกิจกรรมแต่ละชุดมีบัตรกิจกรรม 5 กิจกรรมตามกระบวนการเรียน 5 ขั้นตอน ปรับประยุกต์ให้เข้าบริบทการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

S : Learning to Search เรียกขั้นตอนว่า ใช้สารสนเทศ มีการจัดกิจกรรม คือ นำข้อสงสัยใคร่รู้จากขั้นตอนที่ 1 ไปสืบค้นจากสารสนเทศ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ รวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ ข้อมูล ความรู้

C : Learning to Construct เรียกขั้นตอนนี้ว่า จัดขอบเขตความรู้ มีกิจกรรมคือ ให้นักเรียน นำข้อมูล ความรู้ ที่ได้มาจัดเป็นองค์ความรู้ของตนเองในรูปแบบแผนผังความคิด ที่เป็นระบบความรู้ สู่ กระบวนการคิดที่เป็นระบบ

C : Learning to Communicate เรียกขั้นตอนนี้ว่า นำสู่การสื่อสาร มีกิจกรรม คือ การนำ ความรู้ที่จัดระบบไว้ ผูกกับความคิด ทักษะภาษาสื่อสาร การพูด การเขียน รูปแบบต่าง ๆ ให้เพื่อน ๆ และ ครู รับทราบ อภิปราย เสนอแนะ ให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

S : Learning to Serve เรียกขั้นตอนนี้ว่า บริการสังคม มีกิจกรรม คือ การให้นักเรียนนำ ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ ความสามารถด้านภาษาไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมใกล้ตัว เพื่อฝึกใช้ความสามารถ ด้านภาษา เช่น เขียนคำขวัญรณรงค์ เขียนแผนผังโรงเรียน เขียนแผนผังความคิดแนะนำเรื่องสุขภาพ เป็นต้น และยังเป็นการสร้างทักษะด้านภาษาให้เกิดความคงทนไปพร้อมกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถด้านภาษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สามารถ บอกความหมาย เล่าเรื่องราวย่อเรื่อง และคาดคะเนเหตุการณ์ สื่อสารความรู้ ความเข้าใจ และข้อคิดเห็น จากเรื่องที่ฟัง ดูและอ่านได้อย่างเหมาะสม โดยมีตัวชี้วัดที่ปรับให้สอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถ ด้านการอ่าน ดังนี้

- 1.1 อธิบายความหมายจากเรื่องที่อ่าน
- 1.2 คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน
- 1.3 สรุปเรื่องราวและข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน
- 1.4 วิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง
- 1.5 นำข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 1.6 สื่อสารความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์

วัดความความสามารถด้านภาษาโดยใช้แบบทดสอบความสามารถด้านภาษา แบบปรนัย

4 ตัวเลือก

สภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการ เรียนรู้ของครูในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน(QSCCS) ที่สังเกตได้จากการ พฤติกรรมการเรียนรู้ พฤติกรรมการสอน เก็บข้อมูลจากแบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ที่เกิดขึ้น ในขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ และวัดความพึงพอใจ

ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนประสิทธิภาพกระบวนการ เปรียบเทียบกับค่าร้อยละของคะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ดังนี้

E₁ หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ ได้แก่ ร้อยละของคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามบัตรกิจกรรมต่างๆ

E₂ หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ได้แก่ ร้อยละของคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

แบบประเมินทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ชุดข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่สร้างข้อคำถาม และตัวเลือกให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดความสามารถด้านภาษา ทั้งแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

แบบทดสอบย่อย หมายถึง ชุดข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่สร้างข้อคำถาม และตัวเลือกให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดความสามารถด้านภาษา ใช้ทดสอบก่อน - หลังเรียน ในช่วงกิจกรรมการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความสามารถด้านภาษา บรรลุตามตัวชี้วัดความสามารถด้านภาษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เป็นนวัตกรรมการศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้นอื่น
3. เป็นทางการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง ที่สามารถนำไปปรับใช้กับระดับชั้นอื่น ๆ ตลอดจนนำไปปรับใช้กับความสามารถด้านอื่นระดับชั้นอื่นๆ
4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานการศึกษาอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านภาษา สำหรับครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน อื่นๆ ที่สนใจนำไปปรับใช้ต่อไป